

תנועת החות'ים ומלחמת "חרבות ברזל"

2 בנובמבר 2023

עיקרים¹

- ◀ מתחילת מלחמת "חרבות ברזל" שוגרו, בארבעה אירועים, טילים וכלי טיס בלתי מאוישים מאזור הים האדום לכיוון שטח ישראל. כל הטילים וכלי הטיס יורטו לפני הגעתם למרחב האווירי של ישראל. תנועת החות'ים בתימן קיבלה אחריות על השיגורים. יצוין, כי בכירים בתנועה החות'ית, מאיימים, מאז תחילת המלחמה, כי אם תמשכנה פעולות ישראל נגד רצועת עזה, הם לא יהססו להצטרף למערכה לצד חמאס.
- ◀ תנועת החות'ים הוקמה בתימן בראשית שנות התשעים של המאה העשרים על בסיס תושבים מוסלמים שיעים-זידיים המהווים כ-30% מהאוכלוסייה במדינה. בשנת 2004 החלה התנועה במרד נגד השלטון המרכזי בתימן בטענה שהוא הפך מזוהה מידי עם ארה"ב וישראל. עד שנת 2009 התנהלו שישה סבבי לחימה בין הצדדים, שבסיומם הקימו החות'ים אוטונומיה בצפון תימן. החות'ים הצליחו להגדיל את כוחם ואזורי שליטתם, ובשנת 2015 הדיחו את הנשיא המכהן, מהלך, שהביא בין השאר, להקמת קואליציה של מדינות ערביות, בהנהגת סעודיה ואיחוד האמירויות, ששמה לעצמה מטרה להביס אותם ולהחזיר את השלטון הקודם. בתגובה, החלו החות'ים לתקוף גם בשטח סעודיה ואיחוד האמירויות, תוך שימוש באמצעי לחימה מתקדמים שסיפקה להם איראן שתמכה בהם לאורך השנים וצירפה אותם ל"ציר ההתנגדות".
- ◀ לרשות התנועה החות'ית, בזכות סיוע מאיראן, ארסנל טילים וכלי טיס בלתי מאוישים אשר יכולים לפגוע הן בשטח ישראל והן בכלי שיט ישראלים המשייטים בים האדום ובסמוך לחופי תימן.
- ◀ להערכתנו, תקיפות החות'ים נגד ישראל בוצעו בתיאום עם איראן, במסגרת היותם חלק מ"ציר ההתנגדות". איראן רואה בשימוש במיליציות שיעיות פרו-איראניות בעיראק, בסוריה ובתימן מדרגת הסלמה נוספת שמבטאת מצד אחד מחויבות לתפיסת "התלכדות הזירות", במיוחד לנוכח תחילת המתקפה הקרקעית הישראלית, ומצד שני לא מחייבת בשלב זה שילוב חזבאללה בעימות כולל עם ישראל, שעלול לגבות מהארגון, וייתכן שגם מאיראן עצמה, מחיר כבד.
- ◀ יש לציין גם שלחות'ים יש גם מחויבות ישירה למאבק הפלסטיני. לפיכך נראה שככל שתמשך המלחמה, יהיו ניסיונות נוספים של החות'ים לתקוף את ישראל.

¹ מחקר זה הוא עדכון למחקר מרכז המידע למודיעין ולטרור מ-27 בפברואר 2023 "תנועת החות'ים והמלחמה בתימן: התפתחות ומשמעות". (<https://www.terrorism-info.org.il>).

אמצעים ויכולות

- ◀ ב-21 בספטמבר 2023, ערכו השלטונות החות'ים מצעד צבאי בעיר צנעאא' לציון יום השנה התשיעי לכיבוש העיר. במצעד הוצגו אמצעי לחימה, שמקורם באיראן, שלא הוצגו בעבר. בין השאר הוצג טיל קרקע-קרקע מסוג "טופאן" (Toufan) בעל טווח של 1,350-1,950 ק"מ, אשר יכול להגיע גם לשטח ישראל (המרחק בין צפון תימן לדרום ישראל הוא כ-1,600 ק"מ).²
- ◀ במצעד הוצגו גם טילי חוף-ים חדשים אשר מסוגלים לפגוע בכלי שיט המשייטים בים האדום ובסמוך לחופי תימן: ביניהם טילים מסוג "טנקיל" (Tankil) בעלי טווח משוער של 500 ק"מ, ו-"Quds Z-0", המוגדרים כטיל שיוט בעלי יכולת לפגוע במטרות יבשתיות וימיות.³
- ◀ אמצעים אלה מצטרפים לארסנל החות'י הרחב אשר צברה התנועה בסיוע מאסיבי שקיבלה מאיראן אשר כולל בין השאר טילי קרקע-קרקע, טילי שיוט, טילי חוף-ים וכלי טיס בלתי מאוישים מסוגים שונים ובעלי טווחים הנעים בין עשרות ק"מ ל-2,500 ק"מ. ארסנל זה מהווה איום מגוון על מטרות ישראליות הן בבתיבי השיט הסמוכים לתימן והן בשטח ישראל.⁴

מימין: טיל ה"טופאן", אשר מסוגל להגיע לשטח ישראל. משמאל: טיל החוף-ים "טנקיל" (ערוץ היוטיוב של ערוץ אלאימאן של הממשלה החות'ית, 21 בספטמבר 2023)

² Fabian Hinz, "Little and large missile surprises in Sanaa and Tehran," *International Institute for Strategic Studies (IISS)*, October 17th, 2023.

³ ibid

⁴ להרחבה אודות ארסנל אמצעי הלחימה של החות'ים ראו מחקר מרכז המידע למודיעין ולטרור מ-27 בפברואר 2023 "תנועת החות'ים והמלחמה בתימן: התפתחות ומשמעות". (<https://www.terrorism-info.org.il>).

טיל בליסטי בורקן - 2 (Volcano-2) לטווח בינוני. בכיתוב: "נמשיך לבצע פעולות צבאיות כנגד דיכוי העם הפלסטיני עד שתיפסק התוקפנות הישראלית נגד עזה" (חשבון הטוויטר של התקשורת הצבאית של החות'ים, 2 בנובמבר 2023)

הפעילות נגד ישראל

◀ ב-19 באוקטובר 2023, שיגרו כוחות צבא חות'ים חמישה טילי שיט וכשלושים כלי טיס בלתי מאוישים לעבר אזור הים האדום ולכיוון ישראל. אניית חיל הים האמריקאי "קרני" (Carney), המוצבת בים האדום, הצליחה ליירט את כל כלי הטיס, וארבעה מטילי השיט. טיל חמישי יורט על ידי כוחות סעודים לאחר שחדר למרחב האווירי של סעודיה (וולסטריט ג'ורנל, 24 באוקטובר 2023). **עבד אלעזיז בן חבתור** (Abdulaziz Bin Habtoor), **ראש ממשלת תימן החות'ית**, קיבל אחריות רשמית ב-22 באוקטובר 2023, על שיגור הטילים וכלי הטיס וטען כי הם כוונו לעבר ישראל וכמה מהם אף הצליחו לפגוע במטרתם. בנוסף, הוא איים כי אם תמשכנה פעולות ישראל נגד רצועת עזה, יותקפו כלי שיט ישראלים בים האדום ומול חופי תימן (Middle East Monitor, 23 באוקטובר 2023).

◀ ב-27 באוקטובר 2023, בשעות הבוקר, חדרו למרחב האווירי של מצרים שני כלי טיס בלתי מאוישים. האחד התרסק על בניין סמוך לבית חולים בעיירה טאבא על גבול מצרים-ישראל. השני יורט וחלקים ממנו נפלו באזור העיירה נויבע. דובר צבא מצרים, קולונל ר'ריב עבד אלחאפט' (Gharib Abdel-Hafez), הצהיר כי שני כלי הטיס שוגרו מדרום הים האדום לכיוון צפון (רויטרס, 28 באוקטובר 2023). "גורם צבאי מצרי" בחצי האי סיני שדיבר בעילום שם מסר כי כלי הטיס שנפל בטאבא יורט על ידי מטוסי חיל האוויר הישראלי כששהה במרחב האווירי של מצרים (אלערבי, 28 באוקטובר 2023).

◀ אמנם, השלטונות החות'ים לא קיבלו אחריות לביצוע הירי אך, **חזאם אלסד** (Hezam al-Asad), חבר במנגנון הפוליטי ובמועצת השורא של התנועה החות'ית, העלה לחשבון הטוויטר שלו פוסט שנושא רק את המילה "אילת" (חשבון הטוויטר של חזאם אלסד, 27 באוקטובר 2023). ב-27 באוקטובר 2023, בשעות הערב, מסר דובר צה"ל כי חיל האוויר סיכל "איום אווירי שזוהה במרחב הים האדום". בהודעה נוספת שפרסם משרד החוץ

הישראלי נטען כי שיגור הטילים וכלי הטיס הבלתי מאוישים בוצע על ידי החות'ים נגד ישראל, והוזכרו קשריהם עם איראן, חזבאללה, הג'האד האסלאמי בפלסטין וחמאס (Ynet, 27 באוקטובר 2023).

◀ ב- 31 באוקטובר 2023 שוגרו טיל בליסטי ושני טילי שיוט ממרחב הים האדום לעבר שטח ישראל. הטיל הבליסטי יורט על ידי מערכת "חץ 2" של ישראל, וטילי השיוט יורטו על ידי מטוסי חיל האוויר הישראלי. כל הטילים יורטו מחוץ למרחב האווירי של ישראל (דובר צה"ל, 31 באוקטובר 2023). שעות ספורות לאחר הירי הכריז **יחיא סריע, דובר כוחות הביטחון החות'ים**, כי הכוחות החות'ים ביצעו "תקיפה רחבה" נגד מטרות ישראליות במפגן תמיכה בעם הפלסטיני. לטענתו, כללה התקיפה שיגור טילים בליסטיים, טילי שיוט, וכלי טיס בלתי מאוישים, שכוונו נגד מטרות שונות בישראל. הוא ציין שזו התקיפה השלישית שבוצעה על ידי הכוחות החות'ים בתמיכה בעם הפלסטיני, ובכך קיבל אחריות גם על שתי התקיפות הקודמות. לבסוף, הוא איים כי התקיפות תמשכנה כל עוד נמשכת "התוקפנות הישראלית נגד רצועת עזה" (אלמסירה, 31 באוקטובר 2023).

◀ **מחמד אלבח'יתי, חבר הלשכה המדינית של החות'ים**, מסר בריאיון כי מנהיג החות'ים, עבד אלמלכ אלחות'י, הורה על שיגור טילים לאחר "התוקפנות הקרקעית" של ישראל ברצועת עזה ולאחר איומי ארה"ב על תימן. לדבריו הם שיגרו מספר רב טילים בליסטיים וכלי טיס בלתי מאוישים אולם ישראל דיווחה רק על הפלת טיל אחד והסתירה את השאר. עוד ציין שארה"ב שותפה כיום לתוקפנות נגד רצועת עזה והיא חוצה את הקווים האדומים שהציבה תימן. (אלמיאדין, 31 באוקטובר 2023).

◀ בליל 31 באוקטובר-1 בנובמבר 2023 יירטה ההגנה האווירית של צה"ל "איום אווירי" שזוהה במרחב ים סוף, דרומית לאילת. לא זוהתה חדירה לשטח ישראל (דובר צה"ל, 1 בנובמבר 2023). סביר להניח שזוהי התקפה נוספת שביצעו הכוחות החות'ים על ישראל.

◀ **דובר הכוחות המזוינים של החות'ים בתימן, יחיא סריע**, הודיע כי הם שיגרו בשעות האחרונות "רצף של כטב"מים לעבר מספר יעדים בעומק הישות הציונית בפלסטין הכבושה והם הגיעו ליעדיהם". בנוסף מסר כי הכוחות המזוינים של תימן ממשיכים בפעילותם בתמיכה בפלסטינים עד שתיפסק "התוקפנות ברצועה" (ערוץ הטלגרם של יחיא סריע, 1 בנובמבר 2023).

מימין: מנהיג התנועה החות'ית עבד אלמליכ אלחות'י (חשבון הטלגרם של אלמסירה, זרוע המדיה החות'ית, 30 בינואר 2023). משמאל: ספינת חיל הים האמריקאי USS Carney בעת ירוט ההתקפה החות'ית ב-19 באוקטובר (חשבון הפייסבוק של כוחות הצי של פיקוד המרכז של ארה"ב, 21 באוקטובר 2023)

זירת נפילת כלי הטיס החות'י בעיירה טאבא שבצפון סיני (חשבון הטוויטר של אל-ערביה, 27 באוקטובר 2023)

תגובות נוספות לאירועים

◀ האירועים התרחשו על רקע איומים של גורמים חות'ים ואיראנים, מתחילת מלחמת "חרבות ברזל", לפיהם, המשך פעילות ישראל ברצועת עזה תגרור תגובה נגד ישראל וארה"ב מצד "ציר ההתנגדות"⁵. ב-7 באוקטובר 2023, פרסמה התנועה החות'ית הצהרה לפיה העם התימני תומך בחמאס וב"התנגדות" הפלסטינית לישראל, והוא מוכן להשתתף בקרב להגנת פלסטין (ערוץ הטלגרם של אלמסירה, 7 באוקטובר 2023). ב-10 באוקטובר 2023, הכריז מנהיג התנועה החות'ית, **עבד אלמליכ אלחות'י** (Abdalmalik al-Houthi), בערוץ אלמנאר הלבנוני (המזוהה עם חזבאללה) כי תימן מוכנה להגיב במקרה שארה"ב תתערב ישירות במערכה בין ישראל וחמאס. הוא הצהיר כי החות'ים מצויים בתיאום מלא עם בעלי בריתם וכי הם מוכנים להגיב על ידי שיגור חיילים לשדה המערכה או באמצעות תקיפה בטיילים, כלי טיס בלתי מאוישים ואמצעים נוספים (אלמנאר, 10 באוקטובר 2023). ב-17 באוקטובר 2023, שידר ערוץ 1 של הטלוויזיה הממלכתית באיראן נאום של **עלי ח'אמנהאי**, **המנהיג העליון של איראן**, בו הזהיר ח'אמנהאי כי אם פעולות ישראל בעזה לא תפסקנה, "קבוצות ההתנגדות תאבדנה את סבלנותן, ואף אחד לא יוכל לעצור אותן" (אירנ"א, 17 באוקטובר 2023).

◀ **לשכת ההסברה של התנועה החות'ית** (אנצאר אללה) פרסמה כרזה בעברית ובערבית המאיימת לפגוע בדימונה תחת הכיתוב "לא נהסס" (חשבון הטוויטר איראן באלערביה, 31 באוקטובר 2023).

◀ **שלטונות ירדן** יצרו קשר עם החות'ים, חזבאללה ועם הנהגת חמאס כדי להבטיח את ביטחון המרחב האווירי של ירדן במהלך המערכה בין ישראל לעזה, ובמיוחד כאשר החות'ים מנסים להתערב ולשלוח טילים לעבר שטחי ישראל. עוד נמסר כי ירדן הבהירה לחות'ים כי רקטה שנשלחת לשטח ישראל עלולה לסכן את שטחי ירדן הסמוכים לאזור, וכי ירדן לא תהסס להשתמש בכל האמצעים העומדים לרשותה כדי להתמודד עם טילים העלולים לחצות את שטחה " (ראי אליום, 1 באוקטובר 2023).⁶

⁵ "ציר ההתנגדות" הוא כינוי לברית פוליטית-צבאית אנטי-אמריקנית ואנטי-ישראלית בין איראן, משטר אסד בסוריה, שלוחותיה של איראן (חזבאללה בלבנון, התנועה החות'ית בתימן ומיליציות פרו-איראניות בעיראק ובסוריה), חמאס, הג'האד האסלאמי בפלסטין והחזית העממית לשחרור פלסטין-המפקדה הכללית. בין היתר דוגלת הברית במאבק אלים נגד ישראל. ⁶ (<https://www.raialyoum.com/>)

◀ **מעוד' אבו שמאלה, נציג חמאס בתימן**, ציין כי בחמאס מברכים על "הפעולה הג'האדיסטית" של הכוחות התימנים החמושים אשר כללה שיגור טיל בליסטי וכלי טיס בלתי מאויש שכוונו לישראל. לדבריו, שותפות זו תעמיד את ישראל במצב של "בלבול והסחת דעת" ותתרום להפחתת הלחץ המופעל על רצועת עזה. אבו שמאלה הדגיש כי העם התימני שלח מסר לפיו הם חלק מציר ההתנגדות והמרחק הגיאוגרפי מפלסטין לא מפריע להם (ערוץ הטלגרם של סבא, 1 בנובמבר 2023).

◀ **מחמד אלבח'יתי, חבר הלשכה המדינית של החות'ים**, מסר כי החות'ים נמצאים במצב של מלחמה גלויה עם ישראל (הישות הציונית) וכי המניעים שלהם הם "הומניטריים ומוסריים בהתאם לערכי הקוראן". עוד הוסיף כי הם ימשיכו את הפעילות נגד ישראל עד שהיא "תפסיק את תוקפנותה נגד אחינו הפלסטינים" (חשבון הטוויטר של מחמד אלבח'יתי, 1 באוקטובר 2023).